

3. Цілі сталого розвитку в Україні. URL: <https://idss.org.ua/arhiv/2021%20SDGs%20info%201%20pager%20ukr.pdf>

4. Цілі сталого розвитку Україна 2020. Моніторинговий звіт. URL: https://ukrstat.org/en/csr_prezent/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%202020%20Monitoring_12.2020ukr.pdf

УДК: 336.64

О.Г. Малій, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Огляд публікацій присвячених дослідженню фінансового потенціалу підприємств дозволяє зробити висновок, що в літературі досить багато уваги приділяється термінологічному та класифікаційному аспектам проблеми, втім недостатньо розробленими залишаються питання методичного забезпечення його оцінки.

Більшість авторів сучасних публікацій розглядають фінансовий потенціал з таких кутов зору - з точки зору наявності фінансових ресурсів, їх розміщення та ефективного використання; вдалого управління фінансами; фінансового стану, оціненого за фінансовими показниками; трансформації ресурсного і виробничого потенціалів у фінансові результати діяльності, тощо [1-7]. Таким чином робиться ототожнення фінансового потенціалу із наявними фінансовими ресурсами підприємства.

За такими підходами, з позицій сукупних доходів або ресурсів, розмір фінансового потенціалу може бути визначений (розрахований) як абсолютна величина усіх ресурсів, створених або використаних підприємством. На наш погляд, такий підхід не забезпечує повної сутнісної характеристики поняття потенціалу.

Термін «потенціал» походить від латинського слова «potentia», що в перекладі означає «приховані можливості», а «потенційний» («poten-tialis») – це «такий, який може бути». Тому, ми вважаємо, фінансовий потенціал це, по-перше, сукупність усіх його фінансових ресурсів, а по-друге - це резерви його збільшення, тобто ототожнювати фінансовий потенціал лише із наявними фінансовими ресурсами є недостатнім.

Оцінювання існуючого фінансового потенціалу підприємства більшість науковців пропонують засновувати на аналізованні показників ділової активності, рентабельності, ліквідності,

платоспроможності, фінансової стійкості, тощо [1; 2; 3]. Однак, вказані методи по суті є оцінкою фінансового стану за даними його фінансової звітності, яка визначає результати чи наслідки минулих подій.

Під фінансовим потенціалом, на наш погляд, слід розуміти сукупність поточних та перспективних можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів, згідно з поточними та стратегічними завданнями економічного розвитку підприємства.

Також звернемо увагу на те, що зміни фінансових можливостей підприємства суттєво залежать від змін в економічному середовищі, тому необхідно враховувати вплив факторів, які чинять вплив на формування і використання фінансового потенціалу.

Фінансові можливості підприємства і перспективи їх зміни перебувають під впливом не тільки факторів фінансового характеру, але й багатьох інших, які не мають вартісної оцінки. В їх числі: можливі політичні зміни, зміни форм власності, професійна підготовка персоналу, схильність підприємства до діяльності в нових, високоризикових умовах діяльності тощо.

Заслуговує на увагу твердження, що фінансовий потенціал включає також певні індикатори зміни ситуації на підприємстві [3].

Оцінювати фінансовий потенціал вітчизняні дослідники пропонують за допомогою різних методів та прийомів фінансового аналізу.

Переважає підхід діагностування фінансового потенціалу підприємства шляхом застосування інтегральної моделі, яка має на меті розрахунок інтегрального показника, побудованого на чітко обумовленому механізмі математичних залежностей між обраними групами показників [2; 3; 5]. Однак рейтингові методика засновані на показниках, розрахованих за даними звітності останнього звітного періоду, і не враховують динаміку цих показників за останні звітні періоди. Так значення показника може бути нижче нормативного, проте це значення може зростати протягом останніх років, що вказує тим самим на позитивну динаміку.

Інший підхід - діагностування фінансового потенціалу шляхом аналізу основних показників фінансового стану підприємства у динаміці та екстраполяції й прогнозу цієї динаміки на майбутнє [6; 7]. Даний підхід заснований на аналізованні темпів зростання показників. Він приділяє увагу оцінці можливості підприємства генерувати потоки грошових коштів. Такий підхід дозволяє здійснювати фінансовий прогноз. Однак даний підхід є недостатньо розробленим.

На наш погляд доцільно використовувати комбінований підхід до діагностики наявного та прогнозованого фінансового потенціалу підприємства, який поряд з оцінкою фінансових показників, їх динаміки та екстраполяції їх значень на майбутнє, буде доповнений якісними факторами впливу та індикаторами зміни [4].

Таким чином, сутність фінансового потенціалу підприємства визначають не лише поточні, а й перспективні можливості підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів. Методики розрахунку мають охоплювати всі основні процеси, що протікають у різних функціональних областях підприємства [4] та включати, окрім оцінки фінансового стану за фінансовими показниками, прогнозні розрахунки та враховувати зовнішні і внутрішні фактори впливу, що дасть змогу отримати комплексну характеристику діяльності підприємства, його надійності, а також стане основою для розробки фінансової стратегії підприємства. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробці полікритеріальної моделі, яка включатиме статичні, динамічні показники та додаткові фактори впливу і дозволить визначити фінансові можливості підприємства та якість його фінансового потенціалу.

Інформаційні джерела:

1. Дзюбенко О.М. Підходи до дефініції поняття «фінансовий потенціал» як об'єкту економічного аналізу. Вісник ЖДТУ, 2017. № 4 (82). С.18-24.
2. Куліш Г.П., Чепка В.В., Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільності економіки. Статистика України. 2017. № 1. С.29-35.
3. Левченко Н. М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 2. С.114-117.
4. Малій О.Г. Оцінювання фінансового і ресурсного потенціалу за фінансовими показниками (на прикладі підприємства авіабудування). Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки, 2019. Вип.200. С. 3-12.
5. Партин Г.О., Задерезька Р.І., Граціян О.В. Формування фінансового потенціалу підприємства. Ефективна економіка. 2016. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2019.10>
6. Саух І. Фінансовий потенціал підприємства як об'єкт стратегічного аналізу. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. С.132-141.
7. Управління фінансовою безпекою підприємств торгівлі в умовах невизначеності: колективна монографія /[Крутова А.С., Лачкова Л.І., Ставерська Т.О., Шевчук І.Л., Близнюк О.П., Бігдан І.А., Лачкова В.М., Андрющенко І.С., Жиликова О.В., Іванюта О.М., Сіфурова А.І.]; за ред. А. С. Крутової. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2017. 264 с.